

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Leodegario episcopo & martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

Sermocinātibz Elia & Eliseo, subito currus & equi ignei rapuerūt Eliā, quasi vsq; in cælū. Qui profectō currus & equi, Angelicæ sunt intelligendæ Virtutes. De quibus scriptū est: Currus Dei decē millibus multiplex, millia latantium: Dominus in illis. & iterū: Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignē vrentē. Horū nanq; Elias subsidio, vtpotē homo purus, quō à terra tolli posset agebat. Et Dominus cum Apostolis loquens, subito vidētibus illis eleuatus est, & si non Angelico fultus auxilio, Angelico tamen comitatus obsequio. Vereq; est assumptus in cælū, Angelis quoq; id ipsum attestantibus, qui illis dixerūt: Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælū, sic veniet. Subleuatus ad cælū Elias, dimisit Eliseo pallium quo erat indutus. Ascendens in cælū Dominus, sacramenta humanitatis assumptæ discipulis, immō Ecclesiæ quibus sanctificaretur in virtute dilectionis, ac caleferet, reliquit. Assumens Eliseo pallium Eliæ, percussit eo aquas Iordanis, & vbi inuocauit Deū Eliæ, diuisæ sunt, & transijt. Assumpserūt Apostoli, assumpsit instituta per eos omnis Ecclesia, sacramēta sui redemptionis. Quibus spiritualiter erudita, abluta & consecrata, ipsa quoq; inuocato nomine Dei patris, impetū mortis superare, eiusq; obstaculo contēpto, ad vitā transire didicit sempiternā, iuxta quod Dominus in Euāgelio dicit, inquiens: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, itā exaltari oportet filiū hominis: vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quoniam qui credens in Christum, passionis suæ sacramenta credendo, confitendo, sinceriter imitando, fideliter sumit, saluatur in perpetuū ab omni morte quam peccando in anima patiter & carne contraxit, & non solum perditionem euadet poenarum, sed & vitam percipiet sempiternam.

Ad quam beatæ & gloriosæ semper Virginis & genitricis suæ Mariæ Dominae nostræ, ac istius patroni nostri beati Remigij meritis & intercessionibus, in fide recta & bonis operibus nos perseuerantes, & per acceptionē corporis & sanguinis sui vnū secum effectos perducere dignetur, & per eadem humilitatis eius sacramenta vsque ad contemplandā diuinitatis eiusdem gloriā, quam ipse fidelibus seruis suis fidei pierate pollicetur, dicens: Qui diligit me, diligetur à patre meo, & ego diligā eū, & manifesta- bo ei meipsum. Meipsum manifestabo, inquit, id est, non qualem me omnes conspiciere, qualē etiam inuidi crucifigere, sed qualē in decore suo Regem seculorū soli videre possunt oculi mūdi sanctorū: talē me ad rependendā vicē dilectionis, his qui me diligūt, ostendam. Pertingere faciat Christus Iesus Deus & Dominus, conditor & redemptor, atque ab omni morte ac corruptione saluator noster, in qua cum Deo Patre, Spiritu sancto coæternus & consubstantialis ac coæqualis, viuūt & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

VITA S. LEODEGARII EPISCOPI AVGVSTO- DVNENSIS ET MARTYRIS, AVTHORE VRSINO, QUI

*eam scripsit, iubente Ansoaldo Pictauiorum Episcopo, Stylum passim
nonnihil elimauit F. Laur. Surius.*

PRAEFATIO AVTHORIS.

Domino, sanctoq; Pictauiorū pōtifici Ansoaldo, peccator Vrsinus. Iussioni obtemperās vestra, beatissime papa, summoperē vrgēte Audolpho, patrē monasterij beati Maxentij, vt de vita & passione beati Leodegarij, pauca è multis eius bonis cōmemorando scriberem: equidem opus suscipere atque etiam edere cupiebam, sed imperitia & simplicitas mea atque iners facundia non valet explicare tanti viri virtutes. Cuius quidem patientia modernis innotuit temporibus, sed multa iam antē perpeffus est, quæ nemo nouit, nisi ille solus, cui ea intrinsecus exposuit. Nam finis operis ostendit extrinsecus, quanta intūs clam & nemine cōscio sit operatus. Quæ tamen mihi de eius vita cognita sunt, multorū relatione comperta, quāquā rustico sermone, vobis imperātibus, edere conatus sum: in quibus si interdū prolixioribus verbis vsus videbor, feci id, vt à veritatis linea non discederem. Si quid verò ex eius virtutibus prætermisi, non studio id factum est, sed ignorantia. Puto autem etiam si quis multa sermonis sublimitate & eloquentia huius viri Dei res gestas apertius explicare velit, non posse id citra mendacij notam fieri. Poteram fortassis etiam ego, annuēte Deo, occultis & incognitis verbis vti: sed ea causa nolui, vt rustici & illiterati me possint intelligere, & homines pij ac Deo deuoti eius imitari exempla appetant, cuius miracula cognouerint.

2. Octobris.
Cap. 1.
S. Leodegarius puer, literis admodum ueretur.

LGITVR beatus Leodegarius ex Francorum præcella & nobilissima progenie ortus, in primis ætatis initijs à parentibus in Clotarij Regis palatium adductus est, nec diu post ab eodem Rege Didoni Pictauentis urbis præfati, auunculo scilicet suo, literarum studijs imbuendus traditus est. Is autem præfatus cuidam Dei sacerdoti, viro eruditissimo eum erudiendum commendauit, qui etiã per multis annis magna cura eum docuit, ac deinde benè institutum Episcopo reddidit. Receptum autè Episcopus suo cubiculo sub disciplina custodia adhibuit, ut quem admodum ipse se castum corpore conseruauit, ita illum quoque sui similem efficeret. Quamobrèm etiam creberrimè illum admonèdo dicere solebat, ut se virginem conseruaret, quò posset in Ecclesia Dei dignum electionis effici vas. Oprabat enim illum eius ciuitatis post se Episcopum habere.

Cap. 2.
Fic Diaconus, inde Archidiaconus.

Multa eius corporis & animæ dotes.

Cap. 3.
Prestatur monasterio S. Maxenti.

*Blitilde

Creatur Augustuduni Episcopus.

Cap. 4.

Childericus eligitur Francorum Rex.

Ebroinus efficitur monachus.

Cui quidem rei cum illum cerneret aptum & idoneum, annos ferè viginti natum, Diaconum ordinauit. Deinde non multo elapso tempore Archidiaconus effectus, omnibus eius diocesis ecclesijs ab eodem pontifice præfatus atque prælatus est. Erat enim egregiè facundus, corporis statura procerus, inter plerosque pulcherrimus, ad aspectum decorus, suauis eloquio, ingenio peracutus, prudentia prouidus, Dei zelo & amore feruidus, perpetuæque uirginitatis custos. Scripturæ diuinæ, tum etiã pontificij & ciuilibus iuris cognitione penè omnes eius parochiæ, quæ administrandam susceperat, habitatores antecedebar. Intantum uerò & seniores, & æquales, & inferiores omnes superabat, ut eloquentia eius grata esset omnibus, qui cum illo loquerentur, moestosque afficeret lætitia, & criminibus obnoxios ad disciplinæ studiū reuocaret. Et breui quidem temporis spatio, sub illo antistite magnam pacem Pictauenti solo regiminis sui prouidentia conciliauit.

Cum autè pater monasterij, in S. Maxenti honorem conditi, obiisset, iussu eiusdem pontificis illud regendum suscepit. Quod sex ferè annis ille gubernans, & fructuris & magnis opibus ditauit. Interea uerò & Episcopo suo egregiè probatus, & præ omnibus clarus habitus est, tantaque nominis eius fragrantia in partes omnes dimanauit, ut in ipsum etiã Regis palatiū penetrârît. Per id tēpus minor Clotarius Rex cum Batilde matre regni Francorū habenas moderabatur. Qui cum eius prudentiã auditione accepissent, cuperentque eum apud se in palatio habere, petierunt ab Episcopo, ut ei faceret copiã cum ipsis in palatio manendi. Episcopus statim iussa cõplens, magnis rebus instructū, & sapientiæ floribus redimitū, eum misit ad illos, qui eum sanè honorificè acceperūt. Ille uerò intrã paucos dies uirtute & integritate sua, sermonisque comitate id consecutus est, ut Rex & Regina & plerique pontifices eum præcipuè charum haberent, consensuque omnium, maximè Francorum, Episcopi functione dignus, proclamaretur. Itaque ab omnibus electum, Augustuduni, quæ est Heudorum ciuitas, Episcopum curârunt ordinandum. Quo munere decem annis strenuè functus cum esset, Clotarius rex, qui eum promouerat, excessit è uis.

Tum uerò beatus Leodegarius Episcopus id audiens, celeriter ad palatium profectus est, & cum alijs de rege constituendo tractare cœpit: cūque cõperissent Childericum Austrasiorū regem adolescentem, pro sua ætate regnum optimè administrasse, quædã Francorum pars eum uoluit habere regē. Porrò Ebroinus, qui sub Clotario Rege Maior domus fuerat, Theodoricū fratrem Childerici nitebatur Clotario subrogare. Eius autem nomen tum erat odiosum apud Francos, ut qui illo rursus iugo premendos se uererentur, quod sub Clotario per eum experti essent. Itaque Ebroini consilio posthabito, Childericū Francorū Regem elegerunt. Cernēs ergò Ebroinus se destitutū, consiliumque suum prorsus negligi, multo timore correptus, petijt à Rege, ut rebus omnibus derelictis, permitteret ipsi uita incolumi degere in monasterio. Illo sic rogante, & Leodegario quoque pro eo intercedente, Rex assensit, & ilicò eum ad Luxouientem monasteriū ablegauit, ut illic monasticum institutū complecteretur. Deinde in regno confirmatus Childericus Rex, germanum suum Theodoricum euidam seruo Dei conseruandum ac nutriendum commisit: porò Leodegarium Episcopum omni domui suæ præfecit, & in omnibus Maiorem domus esse uoluit.

DE S. LEODEGARIO EPISCOPO ET MARTYRE.

347

Is ergo ea accepta potestate, quicquid aduersus priscorum Regum & magnorum procerum leges compertit ineptè introductum, cum esset vita & moribus inculpatis, ad pristinum rediit statum. Vsq̄ue ad eò verò totum Francorum regnum vsque quaquè restituit, vt omnes se gratularentur Regem habere Childericum, & palatij præfectum Leodegarium. Cum hæc annis ferè tribus cum multo decore agerentur, malus dæmon, qui pro insita sibi inuidia bona destruere solet, administris suis, quos idem antistes sibi socios adhibuerat rerum gerendarum, inuidiæ faces admouere cœpit, & per illos inter Episcopum & Regem discordiæ zizaniæ seminare. Imminente igitur Paschatis celeberrimo die, Episcopus à Rege petijt, vt Augustoduni Heduarum ciuitate diem sanctissimum celebraret. Non abnuitt Rex, sed Episcopi precibus studet obsequi. In ipsis igitur vigilijs Paschæ pro antiquo more illis pariter euntibus ad Missarum solennia celebranda, odij seminario adhuc latitante, is qui malorum incentor erat, accedens ad Episcopum, ait; Caueas tibi sancte pontifex. Missarum enim celebritate peracta, iussu Regis interficiendus es. Nam semen nequam, ab hostibus tuis in eius satum pectore, hac nocte exeret sese.

Cap. 5.

Quidam serunt inter Regè & Leodegarium discordiã.

His auditis, dissimulat interim Episcopus, neque eam rem magnè pendens, lætum & serenum vultum exhibet; inchoatãque Missarum solennia honestissimè consummat. Postquàm autem ipse & Rex Eucharistiam sumpserant, Rex ad palatium pransurus abscessit: Episcopus verò peracto ministerio, haustoque cum suis mero, vt sese habet humana fragilitas, Regis animos metuens, cum illis tractare cœpit, quid hac in re agendum videretur. Vbi autem ad Dominum preces fudit, consultius ei visum est, posthabitis omnibus Christum sequi, quàm cædi locum dare, nè manus Regis tam festo die sacerdotis sanguine inquinarentur, atque indè in Francorum odium & contemptum incideret, vniusque hominis causa totius populi concertatio & conflictus oriretur. Relicto igitur Rege cunctisque regni proceribus, pro nihilo ducens, quid in mundo haberetur, eadem nocte cum paucis iter suscepit, eò profecturus, vbi pauper Christi effici posset. Id vbi Rex cognouit, valdè contristatus ac animo mœrens, quendam è fidelibus suis cum magno exercitu post illum misit, qui eum tota nocte insecutus, diluculo assecutus est. Deprecante autem humiliter pontifice, vt liceret ipsi quoque, relicto seculo, vacare Deo in Luxouienti cœnobio, mox id ei permissum est. Itaque celeriter ad monasterium perueniens, Ebroinum iam clericum inuenit, eumque rogauit, vt si quid in ipsum peccasset, veniam inuicem pererent, & animorum inter se concordia iungerentur. At tamen ab Abbate seiuncti, aliquo temporis spatio poenitentiam agentes, inter monachorum contubernia tam strenuè se gesserunt, vt perpetuò illic in monastico instituto mansuri viderentur.

Cap. 6.

S. Leodegarius clam abscedit.

Cõfert se in Luxouiese monasteriũ.

Per idem autem tempus Childerico Rege defuncto, frater eius Theodoricus ad regni sceptrum peruenit. Id vbi vtriusque amici compererunt, videre illos cupientes, cum ingenti studio & fauore illos ad propria reuocare nituntur. Itaque ad monasterium venientes, cogunt eos indè egredi, & ad suas domos reuerti. At illi multum anxij, tandè illorum dilectioni & amicitia assentiunt, quippè quos sua causa nouerat prolixi itineris laboribus fatigatos. Cum benedictione ergò Abbatis, inter se pacis concordia iuncti Leodegarius & Ebroinus, Augustodunum profisciscuntur. Eorum aduentu tota exhilaratur ciuitas, obuiamque eis procedentes ciues, cum magno triumpho eos excipiunt, multum lætantes, quòd reciperent patrem suum, quem olim se gubernatorem amisisse planxerant. Restituunt igitur eum in sedem suam, & cum ingenti gaudio pariter afficerentur ac tripudiarent, ipse Episcopus voluit altera luce Ebroinum magnis affectum muneribus, honorificè à se dimittere. At Ebroinus non ferens suos vel pauillum quiescere, nocte fugam capeffens, ab vrbe recessit, & Austrasios, quos olim aduersarios habuerat, sibi amicos affciuit. Non diu post multis perpetratis sceleribus, cum sibi flagitiorum socios adiunxisset, in Francorum fines per vim inuasit, inmanissimamque exercens tyrannidem, in Theodorici Regis conspectum venit, atque ab illo in pristinum gradum restitutus est.

Cap. 7.

Cum Ebroino redit Augustodunũ.

Ebroinus multis se sceleribus obstringit, à Theodorico restituitur.

Ita ergo præfectus palatij & Maior domus effectus, cogitare cœpit de vliscendis inimicis, qui cum nolissent habere subregulum, vt author loquitur, id est, Maiorem domus vel palatij principem. Itaque instar leonis rugientis, per Francorum terras rugitus eius insonuit, cunctique, qui olim aduersus eum egerant, qui tamen eadem effugere potuere, fugæ præsidia captarunt. Porro vir Dei Leodegarius instaurandæ plebi suæ intrã urbem suam Heduum siue Augustodunum intentus erat.

Cap. 8.

Tractat cū
suis, quo-
modo S. Le-
odegarius
perdat.

Reminiscens autem Ebroinus malorum omnium, quæ cum Childerico Rege illum suspicabatur sibi intulisse, adhibitis in consilium hominibus nequissimis, cum eis tractare cœpit, qua ratione illum Episcopum perdere posset. Ex ijs verò duo, Diddo & Guaimerus caput malitiæ effecti, aiunt se illum rapere posse ex vrbe eius, in eumque exercere vindictam, quæ Ebroino malitiam exatiet. Illorum promissis exhilaratus Ebroinus, copiosum valdè exercitū eis tradidit, cum quo illi festini abiēre Heduum, & urbem circa moenia vastare cœperunt. Id cernens vir Dei Leodegarius, zelo magno accensus erga plebem sibi commissam, & Domini exemplo mælens animam suam ponere pro ouibus suis, easque lucrifacere potius, quàm vni suæ temporariæ salutis consulere, collecto totius ciuitatis clero, cum reliquijs, Crucibus & psallentium choris, Dei que laudibus obuiam processit hostibus suis, sponteque se obtulit ad obcundum martyrium, si voluntas percussori non defuisset.

Cap. 9.

S. Leodegarius Ebroino iussu capitur, & luminibus orbatur.

At illi, qui eius capiendi causâ venerant, nulla erga sacras reliquias moti reuerentia, eum comprehenderunt. Fertur tunc exclamans dixisse; Gratas ago omnipotenti Deo, redemptori meo, quòd me hodiè dignatus est glorificare. Ductus est autem ab illis extra urbem, atque illic, vt Ebroinus iusserat, eruti sunt oculi eius. Et humano quidem illum orbantur lumine extrinsecus: at intus mansit illi diuinum lumen. Cumque cum custodibus tradidissent, in quoddam cœnobium perduxerunt, vbi biennium ferè latuit, & magnum reliquit patientiæ & humilitatis exemplum.

Cap. 10.

* Gerinus

Eodem tempore * Gairinus frater eius, qui ob metum Ebroini cum alijs ab eo profligatis Francorum proceribus, alijs in locis degebat, iussu Regis Theodorici & principis Ebroini, ad palatium reuerti compulsus est. Simul etiam beatus Leodegarius ex monasterio, in quo tenebatur absconditus, in Regis Theodorici presentiam adduci iussus est. Cumque ambo fratres in principum conspectum venissent, multis contumelijs & opprobrijs affecti ab Ebroino, illi sic respondisse feruntur; Nos quidem dignè hæc patimur, quia peccauimus Domino, sed maior tamen eius clementia est, qui nos dignatus est ad tantam gloriam vocare. Tu verò miser Ebroine, qui tantam iniuriam irrogas Francorum genti, te ipsum potius vlisceris, dum alijs vitam auferre cupis. Multos quidem decepisti, & à paterno solo exulare compulisti: at tu ipse magis etiam exul eris, quandoquidem & temporalem & æternam gloriam citò perdes. Dum enim totius Franciæ homines excellere meditaris, tuam, qua indignus præditus es, gloriam amittis.

Cap. 11.

Hæc vt audiuit Ebroinus, furore magno correptus, iussit ministris, vt Gairinum à Leodegario separarent, vt separatim punirentur, nec possent coniunctim eiusmodi sermones proferre. Cum ergò abduceretur Gairinus, beatus Leodegarius dixit ei; Aequo feras animo, frater charissime, quòd nos isthæc pati oporteat: non enim sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Peccata quidem nostra multa sunt, sed supereminet magna Dei omnipotentis misericordia, qui ad abluenda se laudantium delicta semper paratus est. Et nos ad breue tempus hæc patimur, quia mortis debitores sumus: sed si patienter tulerimus, illa nos expectat vita, vbi sine fine lætabimur in cælesti gloria. Deindè ministri ad palum alligatum Gairinum, lapidibus obruere cœperunt. At ille deprecabatur Dominum, ita dicens; Domine Iesu Christe, qui non venisti vocare iustos, sed peccatores, suscipe spiritum serui tui: & qui me ea gratia dignatus es, vt instar martyrum lapidibus vitam istam mortalem amitterem, mihi quoque clementissimè des veniam scelerum meorum. Hæc dicens, inter verba orationis supremum efflauit spiritum.

Cap. 12.

Et beatus quidè Leodegarius cupiebat cum fratre sanguinè fundere, vt simul mererentur coronari: sed Ebroinus eius obitum differre volens, vt per pœnas diu productas ei æternas quoque conciliaret, & nè corona frueretur martyrij, immò verò etiam præmijs gloriæ sempiternæ priuaretur, iussit eum nudis pedibus per quandam piscinam traduci, in qua erant petrae instar clauorum acutæ. Deindè euulsis iam oculis, humi eum prosterni, linguamque & labia incidi, vt ablati oculis, pedibus contritis & conscissis, lingua & labijs incisis, membrorum vsu erepto, corporis viribus omni ex parte enervatis, vt nec oculis posset terram cernere, nec pedibus ingredi, nec linguæ officio laudare creatorem: tandem in blasphemiam rueret, atque ita salute omnipriuaretur, quam, laudando Deum, sibi ingentem calitè obtinisset. At verò, qui sine voce corda audit Deus, magisque rogatur corde contrito, quam elatione superborum, vocem tacentis propensius audiuisset, quàm elatè loquentis. Ille enim vir sanctus diuinum

Arguit nequissimum Ebroinum S. Leodegarius.

Rom. 8.

S. Gairinus frater Leodegari lapidibus opprimitur.

Eccè tibi immanissimū tyrannū in Ebroino

Immanes S. Leodegari cruciatus.

Deus intuetur hominibus cor.

diuinum Implorabat auxilium; non sono vocis, sed cordis humilitate. Nam cum se omni humano presidio destitutum cerneret, totis viribus diuinum sibi adesse poposcit. Itaq; quantum humana impietas eum à supernis abstrahere moliebatur, tantum pietas diuina erigebat ad caelestia.

Porro Ebroinus Vuaningum quendam ad se vocans, Tu accipe Leodegarium, inquit, quem aliquando vidisti virum superbum, & tuta cum custodia asserua. Aderit enim quandoque tempus, vt ab inimicis suis recipiat, quod meretur. Vuaningus verò eum ad suum perduxit monasterium, quod Fiskanum vocant, in quo erat sanctimonialium coetus, quibus praeerat Childomara Christi ancilla. In eo monasterio beatus Leodegarius multis diebus mansit, adhibitis ei custodibus. At verò lingua eius praecisa suum recepit officium, & magnum doctrinae semen sparsit in populo. Quando autem ad virgines accedebat, tanta, vt fertur, ab eius ore sermonis suauitas manabat, vt mirarentur quicumq; audirent, tanta per illum efficere clementissimum Deum, & morum suorum prauitate damnata, quamprimum ad poenitentiae fructus & remedia aduolare. Ille enim vir beatus diu noctuque in Dei laudibus peruegil adstabat, vt vix parumper ab ecclesia ad corporis res necessarias interdum recederet, aut quippiam vel cibi, vel somni perciperet.

Ea remestate Theodoricus Rex & Ebroinus synodum multorum Episcoporum ad quandam villam conuocauerunt. Et ecce inter ceteros euocatum Diddonem, qui sanctum virum Leodegarium cum Guaimero ab eius sede abstraxerat, poenis subdiderunt, & condemnatum atque decalatum, expulerunt à sancta congregatione. Deinde actus in exilium, & tandem capite damnatus, poenas eorum luit, quae in sanctum Episcopum dolose perpetratae. Alij quoq; Episcopi à Rege per Ebroinum simili ferè poena multati, in perpetuum exilium deportati sunt. Porro Guaimerus qui Diddoni socius fuerat ad exequenda in sanctum virum Ebroini iussa, cum ab eodè Ebroino, quod eius tyrannidi assensisset, per fraudem esset in Episcopum promotus, in eius indignationem, Dei, vt putatur, nutu incurrit, multis flagellis caesus, turpissimeq; vt decebat iusti proditorè, condemnatus, laqueo suspensus est, & transmissus in tartarum. Morabatur eo tempore B. Leodegarius in virginu supradicto monasterio. Iustus est autem etiam ipse accessit ad synodum, non tamen, vt aiunt, concilio interfuit, sed seorsum Rex & Ebroinus cum eo sermonem contulisse fertur, multaq; ab eo futura illis praedicta fuisse, quae euenisse manifestum est. Ebroinus verò in sua malignitate perseuerans, Multum te, ait, ad virum Dei, grandiloquentia tua ad dicendum extimulat. Martyrem te fore suspicaris, idcirco hac remeritate vteris. Multum verò te extedis, sed frustra tale premium expetis. Vt enim comeritis es, ita martyrio poteris. Cupiebat Ebroinus sanctum virum in anima & corpore perdere, & cui iam omnem seculi gloriam ereptam cernebat, à sanctorum quoque meritis excludere. Sed quibus rebus ille sibi videbatur eum à Christo auellere, ijsipsis id efficiebat, vt Christo, quem desiderabat, magis adhereret. Quantum enim crescebat eius poena, tantum etiam premia augebantur.

Tradidit autem illum cuidam Chrodoberto, iubens vt eum multa cura custodiret. Veniet enim quandoque, ait, tempus, quo tollatur è medio. Ille acceptum eum, duxit ad domum suam. Cernens verò eum ex itinere & morbo defessum, iussit resocillandi eius causa potum ei praebere. Sed priusquam ad eum pincerna veniret, ingens lux instat circuli è caelo descendens, super caput eius resplenduit. Tum illi qui aderant, Quid sibi vult, aiunt, domine, quod super caput tuum sphaerica figura apparet, caelitus lapsum lumen splendidissimum, cuius nos antehac nunquam simile vidimus? Ille verò in terram prostratus, Gratias ago tibi, inquit, omnipotens Deus, omnium consolator, qui super me seruum tuum tale dignatus es ostendere miraculum. Porro reliqui omnes, conspecto, eo lumine, tanquam extra sese in ecstasim rapti, tandem collectis viribus, simul laudauerunt Deum, & ad se mutuo conuersi, dixerunt; Reuera hic homo seruus Dei est, simulq; promiserunt, se toto corde velle ad Deum conuertere. Atque ita eius sermonibus penè omnes, qui in illa domo erant, paterfamilias, eius coniunx & familia tota, conuersi sunt ad Dei cultum. Quotquot autem eius famam percipere in locis adiacentibus, ad eum concurrebant, verba salutis audituri. Ille verò non cessabat sua praedicatione docere omnes, quemadmodum ad regna caelorum possent peruenire.

Sed non multo euoluto tempore, cum iam praepotens Deus pro tam insigni patientia decreuisset remunerare fidelem seruum suum, Ebroinus iam obstinatus, volens suam in eum crudelitatem perficere, velocissimos post eum equites misit, qui eum

Cap. 13.

In quodam virginu monasterio asseruatur. Loquitur praecisa lingua.

Cap. 4.

Diddo dat poenas suas in S. Leodegario crudelitate.

Item Guaimerus.

Cupiebat Ebroinus S. Leodegariu in anima & corpore perdere.

Cap. 15.

Magna lux caelitus descendit in S. Leodegariu.

Multos conuertit, sancta sua praedicatione.

Cap. 16.

Loquitur neci

Quatuor equites mittuntur ad trucidandum virum Dei. neci darent. Illi ergo acceptum eum è domo viri illius, cui custodiendus datus erat abduxerunt per loca ignota. Cumque ad certum locum ventum esset, illic constitit, ita dicens: Non opus est, filij, vt diutius vos fatigeris. Cuius causa huc venistis, id ocyus perpetrare, vt satis fiat voto vestro. Ad eius autem eadem quatuor missi erant: è quibus tres pronoluti ad pedes eius, rogabant, vt ipsis veniam daret, & suam benedictionem impertiret. Quartus verò superbè erectus, districto gladio paratus erat ad perpetrandam eadem.

Cap. 17.

Postquam autem data benedictione, percussoribus suis benè precatus est vir Dei, & verbum Dei eis ministravit, in preces incumbens, ait: Domine Deus omnipotens, pater Domini nostri Iesu Christi, te benedico, te glorifico, qui me dignatus es ad hunc certaminis perducere diem. Oro & obsecro te, Domine, vt tuæ pietatis misericordiam mihi impertias, & sanctorum tuorum meritis dignum me facias, & eorum participem, vitæque æternæ confortem. Ignosce illis, qui affligunt me: quandoquidem ego, clementissime pater, per eos credo me in conspectu tuo glorificandum. Dum hæc diceret, percussor sublato gladio amputauit caput eius. Ferunt tum erexisse se corpus eius, & quasi hora vnus spatio stetit. Id conspicatus percussor eius, pede eum trisit, vt citius in terram corrueret. Sed miser ille non diù post arreptus à demonibus & mente captus, diuina in eum vltione animaduertente, in igne se coniecit, & mortuus est. Iussu autem coniugis viri huius Chrodoberti, in villam Sarcingenfem magno omnium luctu deportatus à ministris, & cum vestibus, in quibus trucidatus fuerat, in exiguo oratorio beatus martyr sepultus est sexto Nonas Octobris. In quo monumento annis duobus & dimidio humatum fuisse aiunt.

Cap. 18.

Multa miracula ad sepulcrum eius.

Ea tempestate sacerdos quidam, eius oratorij curam gerens, lumen splendidissimum noctibus didicit eo in loco absque humano ministerio fulsisse. Eius rei fama in vicina loca sese diffudit. Itaque multa languentium turba ad beati martyris venerationem orationis causa eò adueniens, à diuersis morbis liberata est. Claudi gressum, cæci lumen receperunt: purgati sunt ab impuro spiritu demoniaci, nec rarò in venerando illo loco lumen emicuit, quemadmodum illius ecclesiæ sacerdos testatur. Eiusdem sacerdotis minister, clericus & custos illius ecclesiæ, quadam nocte rebus suis omnibus per fures spoliatus est, in quibus fuit etiam caligula beati martyris, quam pro eius reuerentia apud se absconditam habuerat. Is ergo maturè ab oratorio surgens, ad domicilium suum abiit, & omnia sua ablata conspexit. Propere ergo redit ad beati viri sepulcrum, orans vt furto erepta restituat. Et quidem tota illa die & nocte in oratione & psalmodia ad eius tumultum ieiunus permansit, atque inde reuersus domum, res suas omnes sibi redditas inuenit. Serui quidem illius, qui hoc furtum fecerant, dominus iurauerat, nequaquam id eum perpetrassè: sed domum reuersus, mox abiit è vita. Seruus quoque scelus, quod admiserat, malè consummavit.

Cap. 19.

Tum verò fama sanctitatis beati martyris longè lateque manauit, & paulò post ea, quæ gesta fuerant, ad Ebroino quoque notitiam peruenere. Ille verò nuncium clam misit, qui accuratè inquireret, & rem certam ad ipsum referret. Paret nuncius, venit ad beati viri tumultum, discit à custode, vbi sit humatus sanctus martyr. Propius inde accedens, non solum precari non vult, sed etiam per contemptum pede humum percutit, & Dei virtutem nesciens, stultè & impiè dicere non veretur: En mortuum, nulla virtutum signa efficientem. Abit inde, sed priusquam nunciare posset ei, à quo missus erat, in seipso martyris virtutem experitur, in ipso itinere subito è vita sublatus. Id vbi rescivit Ebroinus, apud sese tacitum habet, nec cuiquam præter coniugem id indicare ausus est, nè fortè crescente gloria martyris, ipsius apud populum existimatio diminueretur, vt qui tale lumen extinguere conatus sit. Sed interim tamen, quanto plius miser ille virtutes beati viri latere cupiebat, tanto illorum fama vbique augebatur magis. Tribus inde fere elapsis annis, omni lachrymarum fonte plangendus Ebroinus, qui illustrem hanc lucernam nitebatur extinguere, iuxta Domini sententiam, cum multos ipse gladio interemisset, gladio percussus interiit. Infelix sanè ac miser, tantis auctus honoribus, & per cuncta mundi climata eius industria propagata fama, apud mortales cum primis celebris, quandoquidem noluit conuenienter præcepto Domini Saluatoris, inimicis suis veniam dare, sese miserè perdidit, permultos ad cælestia regna transmisit.

Cap. 20.

Postquam autem miser ille viuendi finem fecit, cum multa laudè in palatiū earum rerum rumor penetrauit, quas ille diù suppressere studuerat. Aderat tum illic magna

Episco-

Episcoporum & procerum frequentia. Qui cum inter se de sancto martyre conferrent, admirarenturque ea, quae de illo dicebantur, vir sanctissimus Ansoaldus Picta-
 uorum Episcopus, Vtinam, inquit, liceret mihi, in mea parochia habere corpus eius, quem meum constat fuisse parentem. At verò Ermencharius, beati viri in Episcopa-
 tu Augustodunensi successor, iure quidem, inquit, mihi dabitur viri huius corpus: En quati fe-
cerit an-
quitas san-
ctorum reli-
quias.
 cum iustum sit illic eum requiescere, vbi fuit Episcopus. Denique Vindicianus praesul
 Attrebatenſis, in cuius dioceſi interemptus erat, ita dixiſſe fertur: Nequaquam ita
 fiet, vt vos ſancti pontifices locuti eſtis: ſed mihi fiat poteſtas ſacrum beati viri cor-
 puſculum retinendi: quippe qui illi loco datus videatur, in quo dignatus eſt quieſce-
 re. Tum vna omnium Episcoporum, qui illic aderant, ſententia fuit, vt ieiunia & ora-
 tiones in hoc conſultu fierent, vt ſic dignaretur Dominus oſtendere, in cuius dioce-
 ceſi iure ſacrum illud corpus condendum eſſet: Indicto igitur ieiunio & precibus, tres
 chartulas, eorum ſententiam continentes, altari impoſuerunt, vt expletis precibus
 Dominus declararet, cui beati martyris corpusculum eſſet tradendum. Completis
 ergo precibus, & Miſſarum ſolenniſ celebratis, vnus ex miniſtris iuſſu pontificum
 dubiam manum inmiſit ſub altaris pallam: eaque retracta, quid agendum eſſet, ap-
 paruit. Id conſpicati omnes, qui huic ſpectaculo aderant, acclamauerunt Anſoaldi
 pontificis eſſe iuſtiores preces, chartula extracta id ſatis declarante. Ita ergo ſine vlla
 ambiguitate confirmato concilio, cuidam viro Dei, Abbati ſuo, Audulpho, qui a ſan-
 cto martyre nutritus fuerat, Anſoaldus praecipit, vt ocyus pro ſancto corpore proſi-
 ciſceretur, & cum debita reuerentia illud vſque ad Pictauienſe ſolum perduceret: vt
 vbi ſeſe diuino cultui manciparet, illic eius lucerna perpetuo emicaret. Fecit vir Dei
 Audulphus, vt Episcopus imperaret, & properet abijt ad locum, in quo ſanctum illud
 corpusculum quieſcebat. Transferunt
ſanctū cor-
pus eius ad
Pictauienſe
ſolum.

Vbi id audierunt, qui in circuitu eius loci habitabant, tum monachi, tum alij vtri-
 usque ſexus homines, magna deuotione compuncti, conſeſſim eò aduolauerunt: &
 cum magna partim letantium, partim ſlentium turba, ſancti martyris, vt Rex iuſſerat,
 loco ſuo motum eſt corpus. Iter autem illis facientibus, res paſſim diuulgata eſt: &
 ecce vndique ſua ſponte dextra laeuaque accurrunt plurimi ex monaſterijs, villis
 ac viculis: monachi, clerici, laici, cum Crucibus, cereis, ſuffitu & odoribus ſua viſi-
 mis procedunt obuiam, tanta hominum frequentia, vt vix quiſquam ad feretrum
 poſſet accedere, ſublaturumque in humeros portare. Quotquot enim aliquo labora-
 rent morbo, ſi feretrum manu contingere poſſent, illic ſanabantur: nec cuiquam
 negabatur ſanitatis beneficium, ſi ex fide feretri operimentum, aut eius ſimbrias te-
 giſſet. Cap. 20.
Magnū ho-
minū ſtudi-
um & deuotio
erga ſa-
crum mar-
tyris corpus

Inter hæc ventum eſt in villam Gaudiacum Carnotenſis parochia, vbi erat puella
 Radinga, quæ in parentum domo ſeptem annis iacuerat cæca, muta & paralytica. Al-
 lata verò a parentibus ad beati martyris feretrum, ea nocte dormiens per viſum vidit
 ſe fertur duos viros ſplendidiffimos, cum alijs illic adſtantes. Cumque euigilaſſet, &
 viſionem admiraretur, oculi viſum, pedes grefſum, lingua loquendi recepit ſacula-
 tem Itaque exclamans, ait: Gratias tibi ago, omnipotens Deus, quòd per ſanctum
 martyrem Leodegarium ſanitati reſtituta ſum. Ab hac laude membris omnibus ſana
 erecta, cum parentibus domum abijt, diu poſt victura. Cap. 22.
Puella ſana-
tur, cæca mu-
ta & paraly-
tica.

Deinde cum in Turonenſis territorij Solcanum vicum peruenere, quædam demo-
 niaca a parentibus per brachia tracta, clamare coepit ſe nolle ad ſancti viri feretrum
 accedere. Sed eò inuita perducta, cum paululum tetigiſſet feretri operimentum, a de-
 monio mundata eſt. Igitur ad ſeſe rediens, nolebat a feretro ſeparari, timens nè ru-
 ſus arriperetur ab hoſte, a quo ſe cernebat liberatam. Cap. 23.
Itē dæ-
moniaca.

Indè ventum eſt in Turonenſem urbem. Id audiens ciuitatis Episcopus, qui tum
 aderat, Ruotbertus, cum choris pſallentium & lampadibus iuit obuiam, acceptum-
 que cum ſuis feretrum, per mediam duxit urbem. Ibi tum quædam mulier, quòd di-
 ceretur occidiſſe maritum ſuum, collo ac manibus catenis vineta, ita exclamauit:
 Sūbueni mihi beate Leodegari: quandoquidem innocens pereò, a falſis accuſatori-
 bus alligata. His dictis, mox rupta catena, a collo & manibus decedit. Quam illa con-
 iecit in feretrum, compertaque eſt abſque noxa dediſſe poenas. Cap. 24.
Berthus
Liberatur
innocens
mulier.

Cum ſic autem idem pontifex ſacrum corpus cum magnis laudibus per ſuam pa-
 rochiam deduxiſſet, & intrā Pictauienſe ſolum perueniſſent, paululum in vico Egoran-
 de quieuit: vbi claudus quidam occurrens, poſtquam ad ſacrum corpus in preces ſe-
 ſe Cap. 25.
Claudus
ambulat.

- se prostravit, statim revaluit: & in pedes erectus, incolumis abcessit.
- Cap. 26. Audiens id quædam mulier, cuius manus propriam amiserant formam, digitis ad eò incurvis, ut mediæ palmæ insingerentur, & unguis intrâ carnem hærerent absconditi, inuocato Dei nomine & sancti martyris, sanata est: & gratias agens Deo, domum repetijt.
- Cap. 27. Illud verò nequaquam silentio premendum est miraculum, quòd cum vir Dei Ansoaldus Episcopus Pictavorum, sacrum didicisset aduentare corpus, velocemq; misisset nuncium, qui ex villa ipsius, quam Interamnem vocant, abundè vinum promerret, vnde pauperes & reliquum vulgus, quod sanctum corpus prosequeretur, refici posset, idque ita factum esset: non diù post indicatum est, omnia vasa, quæ in cella, vnde vinum depromptum fuit, penè vacua remanserant, ad eò redundare, ut vinum in pavementum manaret, & nihilo minùs vasa manerent plena.
- Vasa diuinitus redundant vino. Cap. 28. Post hæc cum ad Vigennam fluuium, vicumque Sannonensem venissent, ventus contrarius vndas commouit. Metuentes itaque nauatæ, nolabant admittere, ut in nauim intrarent, nè nauigantes flumen, in discrimen conijcerentur. At vir Dei Audolphus Abbas, cuius curæ sacrû corpus commissum erat, sancti martyris meritis fidens, eos compulit, dicens: Mittite in nauim, & transite securi. potest nanque Deus per sancti sui merita has sedare vndas. Cum ergò sacrum corpus esset nauim impositum, & nauatæ iam nauigare cepissent, confestim vnde subsederunt, & fluuium prosperè transmiserunt. Illis verò nocte in ecclesia quiescentibus, quædam peregrina mulier cum cæco infantulo aduenit, tota illa nocte in oratione peruigilans. & ecce manè videt infantulo redditum lumen, quod amiserat.
- Sedatur tempestas. Infans recipit lumen. Cap. 29. Indè recto itinere venerunt ad Gelnagum villam, ad quam vir Dei Ansoaldus obniam progressus est cum turba Clericorum, vulgi & pauperum, cum thuribus & suffimentis, cum Crucibus & accensis cereis, cum hymnis & canticis: sacrumq; corpus excipiens, perrexit ad urbem. Vbi tum quædam erat foemina, multis annis ad eò curua, ut caput propemodum genibus inhæreret. Cumque ea paululum sublatis oculis ad sancti martyris feretrum precata esset, corpori eius pristinus vigor redijt. Mirabatur pontifex & qui ei adstant, virtutem Dei & beati martyris eius. Deindè cum canticis & magnis laudibus in suburbanam peruenire ecclesiam, in qua beata Radegundis quiescit. Ibi verò quidam curatus est paralyticus, idemque aliquantisper feretrum secutus, permanfit incolumis. Vbi autem ad beati Hilarij basilicam apporatum est sacrum corpus, alius paralyticus in via iacens, tacto feretro, surrexit sanus. Paulopost cæca puella inuocans sanctum martyrem, lumen recuperauit: atque ad eius tumulum perueniens, vsque in præsens deuota ei inseruit.
- Mulier contracta erigitur. Cap. 30. Postea verò sacro corpore ex vrbe Pictauiensi ipsius Episcopi Ansoaldi & sacerdotum ac ministrorum eius humeris aliquantisper exportato, atque vsque ad viculum Zezollolum honorificentissimè perducto, magna turba monachorum ex S. Maxentij cœnobio, vbi quandoque Abbatis erat functus ministerio, lætæ ab eò in eius venit occursum, suumq; pastorem magno studio suscipiēs, cum psalmodia in ecclesia pernoctabat. Manè verò quædam mulier attulit infantem trium ferè annorum, propè exanimè, qui priusquam ad corpus sancti viri accederet, fertur expirasse animam. At nihilo minùs mater eum sub feretro deposuit, & cum lachrymis inuocans sanctum martyrem: Domine mi, inquit, redde mihi filiū meum. Ità trium ferè horarum spatio illa deprecante, quasi de graui somno euigilans infans, voce qua potuit, ait ad matrem: Mater mea, vbinam es? Tum illa gaudens recepit filium rediuiuum, quem planxerat extinctum. Fuit hoc sanè ingens & stupendum miraculum, vnde etiam magna in populo fides excreuit de tãti viri sanctitate, cuius gloria manet in celo sempiterna.
- Infans mortuus reuiuifcit. Cap. 31. Rursus ergò sublatum est beatissimi martyris corpus, & eo, quo par erat, honore deportatum. In itinere autem occurrerunt ei duo pauperes, vir cum coniuge sua, alter vno, altera vtroque carens oculo. Vtroque ad feretrum accedente, mulier non hæsitans amborum oculorum recepit lumen: vir dubitans, mansit etiam altero lumine orbatus. Priùs autem, quàm accederent, vir funiculo trahebat cæcam vxorem: Postea vxor videns, vicem reddidit viro, cæcum eum ducens per viam. Indè perrexerunt ire ad B. Maxentij monasteriū: in quo cum vir beatus primò ceperit peruersorum hominū animos traducere ad colendū Deum, non sine iustissima Dei prouidentia factum videtur, ut ibidem superioris vitæ exemplis etiã miraculorū gloriam adiungeret.
- Merito fidei cæca illuminatur. Cap. 32. Et quidem cum monachi eius cœnobij in eius properarent occursum, puella in atrio

atrio eius paralytica iacens, atque omnium membrorum officio destituta, cum sancti Leodegarii nomen audisset, sanam se sensit. Id miraculum conspicati sunt, qui illic aderant, mox verò tanta undique confluit multitudo, ut atrium vix sufficeret capiendis hominum turbis.

Paralytica fit sana.

Interea mulier quaedam caeca, ex longinqua regione veniens, cum ad sancti martyris adisset tumultum, lumen recepit. Adolescens quidam, itemque puella à demone vexati, tremebundi eò venerunt, & per vomitum demone una cum sanguine reiecto, curati sunt. Innumera alia per id tempus sancti martyris virtutum signa claruere. Sanabantur caeci, surdi, muti, aridi, claudi, demoniaci.

Cap. 33. Caeca & duo demoniaci curantur.

Porrò in sancti martyris honorem, iubente Ansoaldo pontifice, opera Audulphi Abbatis monasterij, amplissimum extructum est templum, cuius structura alia est, quam ceterarum basilicarum. Eo templo exadificato, idem pontifex votum suum executurus, cum omnibus ecclesiae suae sacerdotibus, multisque proceribus & magna populi caterua eò venit, & cum magnis laudibus sepulture mandavit corpus beatissimi martyris. Quo in loco quotidie cumulantur virtutum insignia in laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, cui est honor & virtus in secula seculorum, Amen.

Cap. 34. Insigne templum conditur in honorem S. Leodegarii.

VITA S. THOMÆ HEREFORDENSIS IN ANGLIA EPISCOPI, CUIUS AVTHOR FIDE DIGNVS est, licet Anonymus. Stylum ferè mutavit F. Laur. Surius.

SANCTVS Thomas Herefordensis Episcopus, in Britannia maiori, quam nunc Angliam vocant, claris ortus est natalibus, patre Vuilhelmo de Cantilupo, matre Milicenta Comitissa Ebroicensi. In ipsa pueritia puer docilis, aetatem moribus superans, nulli animum voluptati dedit: sed à teneris annis Deum & timere, & colere cepit. Cum enim literarum studijs imbuendus traditus esset, quotidie preces, quas horas Canonicas vocant, dicere, & Missæ interesse solebat. Studiorum autem causa primò ad Academiam Oxoniensem, inde Lutetiam se contulit, ubi Logicæ operam dans, & philosophiæ secreta rimatus, magisterij titulo ornatus est. Postea Oxoniam reuersus, Iuris Pontificij Doctor, & Academiae eius Cancellarius creatus est. Quo in munere prudenter studuit causas discutere, ex æquo & bono ferre sententiam, actiones suas ad virtutis præscriptum componere, morum honestati deditus esse.

Octobris 2. S. Thomæ parentes.

Pietas adhuc pueri.

Porrò cum eius fama increbresceret, quannus inuitus, coactus est esse Henrici tertij Angliæ Regis Cancellarius. Erat nanque sermone verax, consilio prouidus, in sua administranda functione fidelis. Et cum in plerisque honores mutent mores, non in melius quidem, sed in deterius: ille tanto affectus honore, in dies seipso melior fiebat, atque in quibuslibet causis vel negocijs tractandis manus ab omni prorsus munere excussit. Nec propter diuitum superbia tumentium fastum à veritate deflexit, nec propter pauperum abiectionem ab eis aures suas auertit, & misericordiæ atque humanitatis officia negauit.

Fit Cancellarius regis Angliæ.

Postquam autem Henricus Rex desijt esse in viuis, vir sanctus Oxoniam redijt, & ad Theologiæ studia animum appellès, Doctor effectus est. Magnæ sanè in cibo & potu temperantiæ fuit, ita ut nemo vnquam vel domesticus, vel extraneus, eum viderit largioribus siue epulis, siue poculis indulisse: immò tanta eius erat abstinentia, ut plerunquè cum maiori appetentia à mensa surrexerit, quam ad eam accessisset. Tanta animi pietate & deuotione rebus diuinis intererat, ut intuitum fidem & mores informaret: tanta in Missæ sacrificio lachrymarum ab eius oculis copia manabat, acsi eorum se Christum Dominum in humana carne patientem videret.

Magna cibi & potus parsimonia.

Obtrectationis vitium valde detestabatur, & neque ipse vlli vnquam detrahere voluit, neque ut id ab alio fieret, quantum quidem in ipso erat, permisit. Immò verò si quos audiret obtrectantes, seueriter illos castigauit. Mentis & corporis eius tam fuit rara integritas & mundities, ut Robertus Cantuariensis Archiepiscopus, deinde Portuenfis Episcopus Cardinalis, publicè de eo Oxoniæ dixerit: Ità me Deus adiuet, quem admodum hic homo sic mundus est hodiè, quòd ad corporis & animi castitatem

Insignis animi & corporis castitas.